

Agnieszka Deresz, Marian Podstawka

Ocena skutków wprowadzenia podatku liniowego ze stawką 18% na przykładzie mieszkańców miasta Siedlce i jego powiatu

---

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 8, 61-66

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Agnieszka Deresz
Marian Podstawka

OCENA SKUTKÓW WPROWADZENIA PODATKU LINIOWEGO ZE STAWKĄ 18% NA PRZYKŁADZIE MIESZKAŃCÓW MIASTA SIEDLCE I JEGO POWIATU

Wprowadzenie

Przemiany polityczne i gospodarcze, jakie nastąpiły w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych, spowodowały przejście z gospodarki centralnie sterowanej na gospodarkę rynkową. To z kolei pociągnęło za sobą konieczność budowy nowego systemu podatkowego. Odziedziczony po gospodarce centralnie sterowanej system był skomplikowany, obejmował kilka podatków obciążających w różny sposób i w różnej wysokości dochody pochodzące z różnych źródeł, co było typowe dla systemów podatkowych realnego socjalizmu¹. Zwolnienie znacznej części ludności z obowiązku podatkowego² spowodowało, że zanikła świadomość podatkowa,

---

¹ J. Ostaszewski, Z. Fedorowicz, T. Kierczyński, *Teoretyczne podstawy reformy podatków w Polsce*, Difin, Warszawa 2004, str. 148.

² W czasach PRL dominująca gospodarka uspołeczniona podporządkowana była nakazom planu, rozliczanego najczęściej w jednostkach naturalnych. W jej obrębie nie działały takie instytucje rynkowe, jak: cena, przychód, koszt, zysk i inne. Podatkami odpowiadającymi wskazanym kategoriom była objęta tylko gospodarka nieuspołeczniona. Dochody z pracy najmniejszej oraz o zbliżonym charakterze podlegały opodatkowaniu podatkiem od wynagrodzeń i podatkiem wyrównawczym (lub tylko jednym z nich), dochody z działów specjalnych produkcji rolnej – podatkiem rolnym, dochody z działalności gospodarczej (wytwórczej, usługowej, handlowej i budowlanej) – podatkiem dochodowym, wynagrodzenia wypłacane w jednostkach gospodarki uspołecznionej objęte były podatkiem od płac.

państwo było postrzegane jako instytucja o niewyczerpanych zasobach, która musi wypełniać szereg powinności wobec obywateli. Głównie w okresie 1991-1994 udało się wprowadzić nowe elementy systemu podatkowego, które przetrwały do dzisiaj. W latach 1991-1994 został zasadniczo ukształtowany obecny system podatkowy.

Wprowadzony wówczas w życie progresywny podatek dochodowy od osób fizycznych wydawał się być nowoczesny i odpowiadający potrzebom gospodarki oraz posiadał dość spójne założenia. Jednakże kolejne liczne zmiany wynikające z bieżących potrzeb budżetowych wpłynęły na niego w sposób zdecydowanie destrukcyjny. Dlatego obecnie powstają koncepcje nawiązujące do rozwiązań charakteryzujących się prostotą i przejrzystością, a w konsekwencji łatwością stosowania.

Opodatkowanie progresywne jest metodą obliczania wymiaru podatku, w myśl której wysokość należnego podatku rośnie szybciej niż proporcjonalnie w stosunku do wielkości podstawy opodatkowania. Przy progresywnym systemie opodatkowania stawka opodatkowania (procent płaconego podatku i wymiar podatku) rośnie wraz ze wzrostem dochodu podatnika. Oznacza to, że podatnik o wyższych dochodach będzie odprowadzał większą część swojego dochodu w formie podatku niż podatnik o niższym dochodzie.

Stanowi to wyraźną różnicę w stosunku do podatku liniowego, gdzie każdy podatnik płaci taką samą część swoich dochodów w formie podatku (np. 19%). W węższym znaczeniu podatek liniowy to wyłącznie brak progresji podatkowej, a więc wzrostu stawki podatkowej wraz ze wzrostem podstawy opodatkowania. W szerszym znaczeniu podatek liniowy oznacza uproszczenie systemu podatku, w tym zniesienie kwoty wolnej od podatku oraz ulg podatkowych. Wówczas całość wymiaru podatku zależy wyłącznie od jednej stawki opodatkowania oraz wielkości podstawy opodatkowania (np. dochodu). Jest to najbardziej klasyczne ujęcie podatku liniowego. W tym ujęciu funkcja wartości należnego podatku od wartości dochodu jest funkcją liniową.

Z zapowiedzi rządowych wynika, iż planuje się wprowadzenie w Polsce w 2009 roku dwóch stawek podatku dochodowego od osób fizycznych 18% i 32% w miejsce obecnych trzech stawek – 19%, 30% i 40%, oraz w 2011 lub 2012 roku podatku liniowego z jedną stawką na poziomie 17% lub 18%.

Celem opracowania jest próba oceny skutków wprowadzenia podatku liniowego z jedną stawką 18%. Do realizacji przedmiotu opracowania wykorzystano m.in. informacje pochodzące z Urzędu Skarbowego w Siedlcach, który obejmuje swą właściwością mieszkańców miasta Siedlce jak i jego powiatu.

1. Skutki wprowadzenia podatku liniowego ze stawką 18%

Rządowa propozycja wprowadzenia w Polsce w 2009 roku dwóch stawek podatku dochodowego od osób fizycznych 18% i 32% w miejsce obecnych stawek – 19%, 30% i 40%, oraz w 2011 lub 2012 roku podatku płaskiego z jedną stawką na poziomie 18%, niewątpliwie wywoła efekt polegający na zmianie względnych obciążeń podatkowych podatników o różnych dochodach.

Po wprowadzeniu jednolitej stawki 18% w miejsce obowiązującej w 2006 roku progresywnej skali podatkowej z trzema stawkami 19%, 30% i 40% wielkości poszczególnych obciążeń podatkowych będą kształtowały się w sposób przedstawiony w tabeli 1.

Tabela 1. Obciążenie dochodu podatników miasta Siedlce i jego powiatu podatkiem dochodowym przed i po wprowadzeniu podatku liniowego

Podstawa obliczenia podatku w zł	System obowiązujący w 2006 roku		Proponowany system liniowy	
	obciążenie dochodu w %		obciążenie dochodu w %	
	nominalne	efektywne	nominalne	efektywne
do 37.024	15,22	15,06	14,72	15,12
od 37.024 do 74.048	17,71	17,20	18,10	17,93
powyżej 74.048	21,92	21,20	20,73	19,86
Ogółem	16,45	16,16		

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych z systemu POLTAX Urzędu Skarbowego w Siedlcach.

W wyniku proponowanej zmiany dla podatników miasta Siedlce i jego powiatu znajdujących się w drugim przedziale skali podatkowej, stanowiących 8,74% ogółu podatników, nominalny i efektywny ciężar podatkowy wzrośnie odpowiednio o 0,39% i 0,73% w stosunku do systemu obowiązującego w 2006 roku. Oznacza to wzrost podatku od kwoty 270,28 zł do kwoty 540,55 zł rocznie. Równocześnie jednak ok. 90% omawianych podatników z pierwszego przedziału skali podatkowej poniosłoby efektywny ciężar podatkowy o 0,48% niższy w stosunku do systemu z 2006 roku. Biorąc pod uwagę fakt, że dla podatników z tego przedziału średni dochód wynosił 17.730,00 zł, zyskają oni na zmianie 85,10 zł rocznie. Na podatku liniowym najwięcej skorzystają podatnicy zamożniejsi, których obciążenie będzie o odpowiednio 1,19 i 1,34 punktu niższe niż w przypadku podatku progresywnego.

Zestawienie to sugeruje, że na wprowadzeniu podatku liniowego zyskaliby podatnicy z pierwszego i trzeciego przedziału skali podatkowej, tj. ponad 91% podatników.

Ponadto założmy teoretycznie, że przechodzimy z obowiązującego w 2007 roku progresywnego systemu podatkowego z trzema stawkami 19%, 30% i 40% na system podatkowy liniowy z jedną stawką 18%. Po wprowadzeniu jednolitej stawki 18% wielkości obciążeń podatkowych będą się kształtowały w sposób przedstawiony w tabeli 2.

Tabela 2. Przykład kształtowania się łącznych obciążeń podatkowych przy podatku progresywnym obowiązującym w 2007 roku i podatku z jedną stawką 18%

Rodzaj opodatkowania	Wysokość dochodu brutto /podstawa opodatkowania w zł		Podatek obliczony – podatek należny w zł	Obciążenie podatkowe (3:2) w %	Dochód do dyspozycji (2 – 3) w zł
1	2		3	4	5
Podatek progresywny obowiązujący w 2007 roku	I przedział skali podatkowej	9.767	1.283	13,14	8.484
		15.586	2.389	15,33	13.197
		32.292	5.563	17,23	26.729
	II przedział skali podatkowej	65.000	14.153	21,77	50.847
	III przedział skali podatkowej	90.000	22.100	24,56	67.900
Podatek z jedną stawką 18%	I przedział skali podatkowej	9.767	1.758	18,00	8.009
		15.586	2.805	18,00	12.781
		32.292	5.813	18,00	26.479
	II przedział skali podatkowej	65.000	11.700	18,00	53.300
	III przedział skali podatkowej	90.000	16.200	18,00	73.800
Różnice między podatkiem progresywnym obowiązującym w 2007 roku a podatkiem z jedną stawką 18%	I przedział skali podatkowej	9.767	+ 475	+ 4,86	- 475
		15.586	+ 416	+ 2,67	- 416
		32.292	+ 250	+ 0,77	- 250
	II przedział skali podatkowej	65.000	- 2.453	- 3,77	+ 2.453
	III przedział skali podatkowej	90.000	- 5.900	- 6,56	+ 5.900

Należy zaznaczyć, że niniejsze obliczenia zakładają, że żaden z podatników nie korzysta z ulg podatkowych, jak również nie uwzględnia odliczenia składek na ubezpieczenia społeczne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Podatek obliczono posługując się skalą podatkową obowiązującą w 2007 roku³:

Przedziały dochodów w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	43.405	19% minus kwota zmniejszająca podatek 572 zł 54 gr
43.405	85.528	7.674 zł 41 gr + 30% nadwyżki ponad 43.405 zł
85.528		20.311 zł 31 gr + 40% nadwyżki ponad 85.528 zł

i proponowaną liniową stawką na poziomie 18%.

Przyjęte założenia:

- dochód brutto w wysokości 9.767,00 zł – stanowi przybliżenie średniego rocznego zasiłku dla bezrobotnych,
- dochód brutto w wysokości 15.586,00 zł – stanowi przybliżenie średniej rocznej emerytury-renty z pozarolniczego ubezpieczenia społecznego,
- dochód brutto w wysokości 32.292,00 zł – stanowi przybliżenie średniego rocznego wynagrodzenia brutto,
- dochód brutto w wysokości 65.000,00 zł – stanowi przykład dochodu z II przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2007 roku,
- dochód brutto w wysokości 90.000,00 zł – stanowi przykład dochodu z III przedziału skali podatkowej obowiązującej w 2007 roku.

Źródło: obliczenia własne.

Wprowadzenie podatku liniowego spowoduje wzrost obciążenia dochodu podatkiem dla podatników z pierwszego przedziału podatkowego obowiązującego w 2007 roku średnio o 2,77 punktu procentowego. Pozostali podatnicy odczują natomiast spadek obciążenia dochodu. Spadek będzie tym większy, im większy dochód osiągnie podatnik, i tak dla podatnika z dochodami 65.000,00 zł zmniejszy się o 3,77 punktu procentowego, natomiast dla podatnika z dochodami 90.000,00 zł już o 6,56 punktu procentowego. Możemy więc zakładać, że przejście z progresywnego systemu podatkowego do systemu liniowego powinno zaowocować zwiększeniem zachęt do zwiększania podaży pracy i wzrostu inwestycji prywatnych podatników w pierwszym i drugim przedziale skali podatkowej. W sumie wpłynie to na rozwój gospodarki, niezastąpione źródło poprawy warunków życia dla wszystkich obywateli naszego kraju.

Analiza przykładu z tabeli 2 pozwala zauważyć, że w przypadku podatku liniowego nastąpi pomniejszenie dochodu do dyspozycji podatników z pierw-

³ Art. 10 ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (DzU z 2006 r. nr 217, poz. 1588).

szego przedziału podatkowego średnio o kwotę 380,00 zł oraz jego zwiększenie dla podatników więcej zarabiających. Pomimo to każdy z podatników oddał do budżetu państwa jednakową część swoich dochodów. Przy dochodzie 9.767,00 zł podatek wyniósł 1.758,00 zł, zaś przy 90.000,00 zł dochodu – 16.200,00 zł. Prawie dziewięć razy większy dochód – prawie dziewięć razy większy podatek. Przy podatku progresywnym ta zależność kształtuje się mało obiektywnie, gdyż przy prawie dziewięć razy większym dochodzie podatek jest większy ponad 17 razy.

Podsumowanie

Podatki są jednym z najbardziej trwałych elementów życia społecznego i gospodarczego. Dlatego też kształt systemu podatkowego, a szczególnie kształt podatku dochodowego od osób fizycznych ma zasadniczy wpływ na ekonomiczne warunki naszego życia.

Podsumowując rozważania dotyczące oceny skutków wprowadzenia podatku liniowego z jedną stawką 18 %, należy stwierdzić, że podatek liniowy w obecnych warunkach stanowi szansę dla polskiej gospodarki. Niewątpliwie przyczyni się do tego, że podatek dochodowy od osób fizycznych będzie sprawiedliwy, wydajny i tani, czytelny zarówno dla podatników, jak i aparatu skarbowego.

EVALUATING THE RESULTS OF IMPLEMENTATION OF LINEAR TAX OF 18% BASED ON EXAMPLE OF CITIZENS OF SIEDLCE AND ITS COUNTY

Summary

The proposal to introduce the linear tax in Poland is the subject of much controversy, especially that of economists, politicians and society as a whole. The aim of this article is evaluating the results of introducing a linear tax of 18% in economic and social terms as well as discussing how the organization and administration of the tax system can be streamlined. This particular evaluation was based on citizens of Siedlce and the Siedlce county.

*Translated by Agnieszka Deresz
and Marian Podstawka*